Από τη συνάντηση στη συνεργασία:

Συμπεράσματα και προοπτικές από την εκδήλωση «Συνεργασίες μεταξύ Συνεταιρισμών»



Στις 3 Οκτωβρίου 2026 πραγματοποιήθηκε στο ETERON, στην Αθήνα, η εκδήλωση «Συνεργασίες μεταξύ Συνεταιρισμών: Ιστορικές Διαδρομές, Δυνατότητες, Προκλήσεις», που συνδιοργάνωσαν η Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών Collective Energy και η Electra Energy.

Η εκδήλωση έφερε σε διάλογο εκπροσώπους διαφορετικών μορφών συνεταιριστικής οργάνωσης, μεταξύ των οποίων Ενεργειακές Κοινότητες, Αγροτικούς και Προμηθευτικούς Συνεταιρισμούς, ΚΟΙΝ.Σ.ΕΠ., Συνεταιριστικές Τράπεζες και δευτεροβάθμιους συνεταιριστικούς φορείς.

Μέσα από την ιστορική αναδρομή του συνεταιριστικού κινήματος στην Ελλάδα, την παρουσίαση του ρόλου των Ενεργειακών Κοινοτήτων και τις συζητήσεις που ακολούθησαν στα δύο θεματικά πάνελ, επιδιώξαμε να αναδείξουμε τις κοινές προκλήσεις, τις υφιστάμενες εμπειρίες συνεργασίας και τις δυνατότητες ανάπτυξης νέων συνεργειών μεταξύ διαφορετικών συνεταιριστικών εγχειρημάτων.

Η συνάντηση ανέδειξε μια βασική διαπίστωση: παρά τις διαφορές στο αντικείμενο, το μέγεθος και την ιστορική διαδρομή τους, οι συνεταιρισμοί διαθέτουν κοινές αρχές, αντιμετωπίζουν συχνά παρόμοιες προκλήσεις και έχουν σημαντικά περιθώρια να αναπτύξουν ουσιαστικές συνεργασίες.

Βασικές διαπιστώσεις από τη συζήτηση

Η δια-συνεταιριστική συνεργασία δεν αποτελεί αυτοσκοπό, για να είναι ουσιαστική και βιώσιμη, χρειάζεται να ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες των συμμετεχόντων, διατηρώντας παράλληλα μια κοινή αντίληψη για τον σκοπό και τον χαρακτήρα της. Στο πλαίσιο αυτό, από τη συζήτηση αναδείχθηκε η σημασία της ισορροπίας ανάμεσα στην οικονομική και την κοινωνική, πολιτική και αξιακή διάσταση της συνεργασίας. Οι συνεργασίες οφείλουν αφενός να δημιουργούν πρακτικά οφέλη και να ενισχύουν τη βιωσιμότητα των εγχειρημάτων και αφετέρου να παραμένουν προσανατολισμένες στις συνεταιριστικές αρχές της δημοκρατικής συμμετοχής, της αλληλεγγύης, της ισοτιμίας και του συλλογικού οφέλους. Άλλωστε, η εμπειρία προηγούμενων πρωτοβουλιών έδειξε ότι η επικράτηση της μιας διάστασης σε βάρος της άλλης μπορεί να υπονομεύσει τη δυναμική και τη συνέχεια μιας συνεργασίας.

Υπό αυτό το πρίσμα, ιδιαίτερη σημασία αποκτά και ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι συνεργασίες: ***Το βασικό ερώτημα δεν είναι τι μπορούμε να πάρουμε από τον άλλον, αλλά τι μπορούμε να κάνουμε και να δημιουργήσουμε μαζί.***

Η συνεργασία πρέπει να στηρίζεται σε πραγματικές ανάγκες και κοινές αξίες

Η διασυνεταιριστική συνεργασία δεν αποτελεί αυτοσκοπό. Για να είναι ουσιαστική και βιώσιμη, χρειάζεται να ανταποκρίνεται σε πραγματικές ανάγκες των συμμετεχόντων και ταυτόχρονα να στηρίζεται σε μια κοινή αντίληψη για τον σκοπό και τον χαρακτήρα της. Από τη συζήτηση αναδείχθηκε η σημασία της ισορροπίας ανάμεσα στην οικονομική διάσταση της συνεργασίας και στην κοινωνική, πολιτική και αξιακή της διάσταση. Από τη μία πλευρά, οι συνεργασίες χρειάζεται να δημιουργούν πρακτικά οφέλη, να απαντούν σε συγκεκριμένες ανάγκες και να ενισχύουν τη βιωσιμότητα των εγχειρημάτων. Από την άλλη, δεν μπορούν να αποσυνδέονται από τις συνεταιριστικές αρχές της δημοκρατικής συμμετοχής, της αλληλεγγύης, της ισοτιμίας και του συλλογικού οφέλους. Η εμπειρία προηγούμενων πρωτοβουλιών ανέδειξε ότι η υποχώρηση της μιας διάστασης έναντι της άλλης μπορεί να υπονομεύσει τη δυναμική μιας συνεργασίας.

Σε αυτή την κατεύθυνση, ιδιαίτερη σημασία έχει και ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζουμε τους δυνητικούς συνεργάτες μας: το βασικό ερώτημα δεν είναι τι μπορούμε να πάρουμε από τον άλλον, αλλά τι μπορούμε να κάνουμε και να δημιουργήσουμε μαζί.

Οι κοινές υποδομές μπορούν να αποτελέσουν ένα πρακτικό πεδίο συνεργασίας

Η ανάγκη ανάπτυξης κοινών υποδομών αναδείχθηκε ως ένα από τα πεδία στα οποία θα μπορούσαν να διαμορφωθούν πιο συγκεκριμένες και απτές συνεργασίες. Η από κοινού αξιοποίηση πόρων, τεχνογνωσίας και υποδομών μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αναγκών που συχνά είναι δύσκολο να καλυφθούν από μεμονωμένα συνεταιριστικά εγχειρήματα.

Ένα πρώτο βήμα θα μπορούσε να είναι η συστηματική καταγραφή των κοινών αναγκών και των διαθέσιμων δυνατοτήτων, ώστε να εντοπιστούν πεδία στα οποία η συνεργασία μπορεί να αποδώσει συγκεκριμένα αποτελέσματα.

Οι Ενεργειακές Κοινότητες ως συνδετικός κρίκος του συνεταιριστικού οικοσυστήματος

Μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα διάσταση της συζήτησης αφορά τη θέση και τον δυνητικό ρόλο των Ενεργειακών Κοινοτήτων στο ευρύτερο συνεταιριστικό κίνημα. Η ενέργεια αποτελεί μια οριζόντια ανάγκη που διαπερνά σχεδόν κάθε οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από τον κλάδο στον οποίο δραστηριοποιείται ένας συνεταιρισμός. Από την αγροτική παραγωγή και τη μεταποίηση μέχρι την παροχή υπηρεσιών και την κοινωνική οικονομία, η πρόσβαση στην ενέργεια και το ενεργειακό κόστος αποτελούν κοινά ζητήματα.

Υπό αυτή την έννοια, οι Ενεργειακές Κοινότητες μπορούν να λειτουργήσουν ως ένα σημείο συνάντησης διαφορετικών συνεταιριστικών μορφών, δημιουργώντας δυνατότητες συνεργασίας πέρα από τα όρια των επιμέρους κλάδων.

Ο συλλογικός και συμμετοχικός χαρακτήρας τους, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα ανάπτυξης κοινών ενεργειακών εγχειρημάτων, δημιουργεί προοπτικές για τη διασύνδεση συνεταιρισμών που μέχρι σήμερα ενδέχεται να μην είχαν αναπτύξει μεταξύ τους σχέσεις συνεργασίας. Η ενέργεια μπορεί, επομένως, να αποτελέσει όχι μόνο αντικείμενο μιας συγκεκριμένης συνεργασίας, αλλά και ένα κοινό πεδίο γύρω από το οποίο μπορούν να οικοδομηθούν ευρύτερες δια-συνεταιριστικές σχέσεις. Η προοπτική αυτή χρειάζεται να διερευνηθεί περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές ανάγκες των συνεταιρισμών, τις διαθέσιμες δυνατότητες και τους υφιστάμενους θεσμικούς και οικονομικούς περιορισμούς.

Ανάγκη ενίσχυσης της ορατότητας και του κοινωνικού αποτυπώματος των συνεταιρισμών

Ένα ακόμη ζήτημα που αναδείχθηκε αφορά την περιορισμένη ορατότητα του συνεταιριστικού μοντέλου και των δράσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο του. Παρά την παρουσία συνεταιριστικών εγχειρημάτων σε διαφορετικούς τομείς της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας, το έργο τους και η συμβολή τους στην κάλυψη συλλογικών

αναγκών δεν γίνονται πάντοτε ευρύτερα γνωστά. Η πιο συστηματική ανάδειξη των δράσεων, των αποτελεσμάτων και του κοινωνικού αποτυπώματος των συνεταιρισμών θα μπορούσε να συμβάλει στην ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας και της κοινωνικής αποδοχής του συνεταιριστικού μοντέλου. ***Σε αυτή την κατεύθυνση, αξίζει να διερευνηθούν δυνατότητες κοινής επικοινωνιακής στρατηγικής, ανταλλαγής υλικού και δημιουργίας κοινών εργαλείων προβολής.***

Παράλληλα, η ενίσχυση της ορατότητας συνδέεται με μια ευρύτερη πρόκληση: την ανάγκη αντιμετώπισης της αποδυνάμωσης των συλλογικών μορφών οργάνωσης και την ανάδειξη του συνεταιρισμού ως μιας σύγχρονης και βιώσιμης επιλογής για την οικονομική και κοινωνική δραστηριότητα.

Η δια-συνεταιριστική συνεργασία χρειάζεται σταθερούς χώρους συνάντησης και διαλόγου

Η θετική διάθεση συνεργασίας που εκφράστηκε κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης αποτελεί μια σημαντική αφετηρία. Ωστόσο, για να μετατραπεί σε συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, χρειάζεται συνέχεια. Σήμερα φαίνεται να απουσιάζει ένας σταθερός χώρος συνάντησης και επικοινωνίας μεταξύ διαφορετικών συνεταιριστικών μορφών, όπου θα μπορούν να συζητούνται κοινές ανάγκες, να ανταλλάσσονται εμπειρίες και να διαμορφώνονται σταδιακά κοινές προτάσεις. Η καθιέρωση περιοδικών συναντήσεων θα μπορούσε να συμβάλει στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης, στην αξιοποίηση της ήδη υπάρχουσας εμπειρίας και στην αποφυγή της διαρκούς επανεκκίνησης του διαλόγου από την αρχή. Ιδιαίτερη σημασία μπορεί να έχει σε αυτή την προσπάθεια η συμμετοχή των δευτεροβάθμιων και τριτοβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στη δικτύωση, στον συντονισμό και στην υποστήριξη κοινών πρωτοβουλιών.

Από τη συζήτηση στα επόμενα βήματα

Η εκδήλωση ανέδειξε ότι υπάρχουν τόσο η διάθεση όσο και ορισμένες πρώτες εμπειρίες πάνω στις οποίες μπορούν να οικοδομηθούν νέες μορφές συνεργασίας.

Για να αξιοποιηθεί αυτή η δυναμική, διατυπώθηκαν ορισμένες προτάσεις που αξίζει να διερευνηθούν περαιτέρω:

- Η συνέχιση του διαλόγου μέσα από τακτικές συναντήσεις μεταξύ συνεταιριστικών εγχειρημάτων και φορέων εκπροσώπησής τους.
- Η καταγραφή κοινών αναγκών και πιθανών πεδίων συνεργασίας, με έμφαση στις κοινές υποδομές, στην ανταλλαγή τεχνογνωσίας και στην ενέργεια.
- Η πραγματοποίηση ειδικότερης συνάντησης μεταξύ δευτεροβάθμιων συνεταιριστικών οργανώσεων, με αντικείμενο τη διερεύνηση συγκεκριμένων επόμενων βημάτων.

- Η ανάπτυξη κοινών δράσεων επικοινωνίας και ανάδειξης του κοινωνικού αποτυπώματος των συνεταιρισμών.
- Η διερεύνηση της δυνατότητας μιας επόμενης συνάντησης στο πλαίσιο του συνεδρίου «ΚΟΙΝΑ και ΚΑΛΟ», που προγραμματίζεται στο Πάντειο Πανεπιστήμιο τον Νοέμβριο.

Οι παραπάνω κατευθύνσεις δεν αποτελούν ένα ήδη συμφωνημένο σχέδιο δράσης, αλλά προτάσεις που προέκυψαν από τη συζήτηση και μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για τη συνέχισή της.

Μια αφετηρία για τη συνέχεια

Η εκδήλωση «Συνεργασίες μεταξύ Συνεταιρισμών» ανέδειξε την αξία της συνάντησης διαφορετικών συνεταιριστικών εμπειριών, της ανταλλαγής γνώσης και του ανοιχτού διαλόγου.

Το ζητούμενο πλέον είναι αυτή η συνάντηση να μην παραμείνει μια μεμονωμένη πρωτοβουλία, αλλά να συμβάλει στη σταδιακή διαμόρφωση σταθερών σχέσεων και συγκεκριμένων συνεργασιών.

Με στόχο, λοιπόν, την καλυτερη συλλογική οργάνωση και την διερεύνηση των ήδη προτεινόμενων αλλά και νέων προτάσεων συνεργασίας, οι συντονιστικές οργανώσεις της εκδήλωσης θα προσκαλέσουν τους παρευρισκόμενους συνεταιρισμούς σε μια διαδικτυακή συνάντηση το επόμενο διάστημα.

Σε μια περίοδο κατά την οποία οι κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις καθιστούν όλο και πιο αναγκαίες τις συλλογικές απαντήσεις, η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών μπορεί να ενισχύσει τόσο τη βιωσιμότητα των ίδιων των εγχειρημάτων όσο και τη συμβολή τους στην κοινωνία.

Η πρόκληση είναι να περάσουμε από την αναγνώριση των κοινών μας αρχών στη διαμόρφωση κοινών πρακτικών, υποδομών και δράσεων.
